

JOURNAL OF DIGITAL LAW AND INNOVATION (JDLI)

LAW • TECHNOLOGY • INNOVATION • JUSTICE

 OPEN
ACCESS

ISSN
3093-9364

OUR FIELDS

- Digital law
- Cybersecurity law
- Artificial intelligence and robotics law
- Intellectual property law
- LegalTech and legal innovations
- E-government and digital public services
- Legal aspects of AgroTech and GreenTech
- Smart city and digital governance

OUR INDEXING

 Google Scholar

 Zenodo

 DOI

 OpenAIRE

 Open Access

AI

! Unauthorized Access

UNAUTHORIZED
ACCESS

SYSTEM
BREACH

CYBER ATTACK

DIGITAL LAW

<https://unireview.uz/index.php/jdli>

Published by
UniLex Global

VOLUME 2

ISSUE 1

AUGUST 2026

“UNILEX GLOBAL” LLC

**Raqamli huquq va innovatsiya
jurnali
Journal of Digital Law and
Innovation**

**August, 2026
VOLUME 2, ISSUE 1**

EDITORIAL TEAM

Editor-in-Chief, Tukhtashev Hikmatilla Ismatillaevich - Head of the Department of Legal Sciences, Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), TIAME National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.

1. **Editorial Board Member Borotov Mirodiljon Xomudjonovich** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Civil Law, International Law and International Organizations, Institute of State and Law of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
2. **Editorial Board Member Maripova Sevarxon Aribjanovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Associate Professor, Department of Social Sciences, Cyber University State University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
3. **Editorial Board Member Kaharova Munira Maxamajanovna** — Doctor of Political Sciences (DSc), Researcher, Institute of Criminology of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
4. **Editorial Board Member Yuldashev Mutalib Ibrohimovich** — Doctor of Economic Sciences, Professor, Department of Economics, Tashkent University of Science and Technology, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
5. **Editorial Board Member Bafaev Shukhrat Gafurovich** — Doctor of Legal Sciences, Head of the Tashkent City Branch, Center for the Analysis of Democratic Processes, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
6. **Editorial Board Member Khodjaeva Aziza Bakhtiyarovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), “Academy of Labor and Social Relations” under the Federation of Trade Unions of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
7. **Editorial Board Member Khudoyberdieva Viloyat Jabbrovanovna** — Candidate of Legal Sciences (PhD), Olmazor District Department of Public Education, Tashkent City, Republic of Uzbekistan.
8. **Editorial Board Member Boboumarova Munira Kurbonovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Department for Organization of Investigative Activities, Investigation Division, Tashkent City Internal Affairs Department, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
9. **Editorial Board Member Usmonov Vosid Muhammadievich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Diplomatic University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
10. **Editorial Board Member Mirzayeva Malika Baxadirovna** — Doctoral Researcher, PhD, Associate Professor, Department of Digital Technologies and Artificial Intelligence, Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization Engineers – National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
11. **Editorial Board Member Allayorov Tulqin Ruziqulovich** — Doctor of Philosophy in Philology (PhD), Associate Professor, Nizami Named Tashkent State Pedagogical University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
12. **Editorial Board Member Tosheva Maftuna Anvar kizi** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization Engineers – National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
13. **Editorial Board Member Askarov Jaloliddin Toychievich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Deputy Head, Department of Business Law, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
14. **Editorial Board Member Abdixakimov Islombek Bahodir o'g'li** — Master of Law (LL.M), Head of the Artificial Intelligence and Legal Tech Laboratory, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
15. **Editorial Board Member Kalandarov Aminjon Amondullayevich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Acting Associate Professor, Department of Business Law, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
16. **Editorial Board Member Hakimov Komil Bakhtiyarovich** — Doctor of Legal Sciences (DSc), Professor, Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.

NIKOH SHARTNOMASI — TADBIRKORLIK FAOLIYATINI VA OILAVIY AKTIVLARNI XAVF-XATARLARDAN HIMOYA QILISH QUROLI SIFATIDA

Normirzayeva Nigora Ixtiyor qizi

*“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti Yurisprudensiya
yoʻnalishi 2-kurs talabasi*

MAQOLA MA'LUMOTI

Kalit soʻzlar:

Nikoh shartnomasi,
tadbirkorlik faoliyati,
oilaviy aktivlar,
moliyaviy xavf-xatarlar,
mulk rejimi,
kreditorlar huquqlari,
biznes daxlsizligi,
kompensatsiya,
Oila kodeksi,
sud amaliyoti.

ANNO TATSIYA

Mazkur ilmiy maqolada nikoh shartnomasining zamonaviy bozor iqtisodiyoti muhitida tadbirkorlik faoliyati barqarorligini ta'minlash hamda oilaviy aktivlar turli xildagi moliyaviy va huquqiy xavf-xatarlardan himoya qilishdagi va ahamiyati qiyosiy-nuqtaiy jihatdan tadqiq etiladi. Tadqiqot davomida nikoh shartnomasi orqali mulkning alohida rejimini belgilash, biznes aktivlarini kreditorlar e'tirozlaridan muhofaza qilish, mas'uliyati cheklangan jamiyatlardagi ulushlarni saqlab qolish va majburiyatlar bo'yicha javobgarlikni aniq cheklash tizmi atroflicha o'rganilgan. Shuningdek, xalqaro va rivojlangan mamlakatlar tajribasi va ularning qonunchiligi tahlil qilinib, O'zbekistonda nikoh shartnomasi amaliyoti ommalashuviga to'sqinlik qilayotgan huquqiy va psixologik omillar aniqlangan. Tadqiqot so'nggida Oila kodeksining 29-31-moddalariga biznes aktivlarini huquqiy tartibga solish va kreditor huquqlarini himoya qilishga oid o'zgarishlar va amaliy takliflar ilgari surilgan.

MARRIAGE CONTRACT - AS A TOOL FOR PROTECTING ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES AND FAMILY ASSETS FROM RISKS

ARTICLE INFO

Keywords:

Prenuptial agreement,
entrepreneurial activity,
family assets,
financial risks,
property regime,
creditors' rights,

ABSTRACT

This scientific article, the role and significance of a prenuptial agreement in ensuring the stability of entrepreneurial activity and protecting family assets from various financial and legal risks in a modern market economy environment are studied from a comparative-legal perspective. During the research, the mechanisms of establishing a separate property regime through a prenuptial agreement, protecting business assets from creditors' claims, preserving shares in

*business inviolability,
compensation,
Family Code,
judicial practice.*

limited liability companies, and clearly limiting liability for obligations were thoroughly studied. Furthermore, the experience and legislation of international and developed countries were analyzed, and legal and psychological factors hindering the popularization of prenuptial agreement practice in Uzbekistan were identified. At the conclusion of the research, amendments and practical proposals regarding the legal regulation of business assets and the protection of creditors' rights were put forward for Articles 29–31 of the Family Code.

БРАЧНЫЙ ДОГОВОР - КАК ИНСТРУМЕНТ ЗАЩИТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И СЕМЕЙНЫХ АКТИВОВ ОТ РИСКОВ

ИНФОРМАЦИЯ СТАТЬИ

Ключевые слова:

*Брачный договор,
предпринимательская
деятельность,
семейные активы,
финансовые риски,
режим имущества,
права кредиторов,
неприкосновенность
бизнеса, компенсация,
Семейный кодекс,
судебная практика.*

АННОТАЦИЯ

В данной научной статье с сравнительно-правовой точки зрения исследуются роль и значение брачного договора в обеспечении устойчивости предпринимательской деятельности и защите семейных активов от различных финансовых и правовых рисков в условиях современной рыночной экономики. В ходе исследования подробно изучены механизмы установления раздельного режима имущества с помощью брачного договора, защиты бизнес-активов от претензий кредиторов, сохранения долей в обществах с ограниченной ответственностью и четкого ограничения ответственности по обязательствам. Также проанализирован опыт и законодательство международных и развитых стран, выявлены правовые и психологические факторы, препятствующие популяризации практики брачных договоров в Узбекистане. В завершение исследования выдвинуты предложения и изменения по правовому регулированию бизнес-активов и защите прав кредиторов к статьям 29–31 Семейного кодекса.

KIRISH

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida xususiy mulk daxlsizligini ta'minlash va tadbirkorlik subyektlarini huquqiy himoya qilish mamlakat iqtisodiy barqarorligining muhim masalalaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda O'zbekistonda kichik va o'rta biznes vakillarining soni ortib borishi fuqarolik-huquqiy munosabatlar bilan bir qatorda oilaviy-mulkiy munosabatlarni ham yangicha yondashuvlar asosida tartibga solishni talab etmoqda.

Xususan, er-xotindan birining tadbirkorlik faoliyati natijasida shakllangan aktivlar va kredit majburiyatlari oilaning umumiy farovonligiga va aksincha, oilaviy nizolar biznes yaxlitligiga to‘g‘ridan-tog‘ri ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Amaldagi O‘zbekiston Respublikasi Oila kodeksining 23-moddasiga ko‘ra, Er va xotinning nikoh davomida orttirgan mol-mulkleri jumlasiga (er va xotinning umumiy mol-mulkiga) er va xotin har birining mehnat faoliyatidan, tadbirkorlik faoliyatidan va intellektual faoliyat natijalaridan orttirgan daromadlari, ular tomonidan olingan pensiyalar, nafaqalar, shuningdek maxsus maqsadga mo‘ljallanmagan boshqa pul to‘lovlari (moddiy yordam summasi, mayib bo‘lish yoki salomatligiga boshqacha zarar yetkazish oqibatida mehnat qobiliyatini yo‘qotganlik munosabati bilan yetkazilgan zararni qoplash tarzida to‘langan summalar va boshqalar) kiradi [1]. Biroq, sud amaliyotining ko‘rsatishicha, nikohdan ajrashish yoki tadbirkorning bankrotlik holatida ushbu ulushlarni natural shaklda bo‘lish korxona faoliyatining falajlanishiga, boshqa muassislarning huquqlari poymol bo‘lishiga va mezoniy to‘qnashuvlarga olib kelmoqda [4]. Olimlar va huquqshunoslarning ta’kidlashicha, ushbu muammolarga eng maqbul va takomillashgan yechim — nikoh shartnomasi (prenuptial agreement) institutidir. G‘arb va Yevropa mamlakatlari (masalan, Germaniya va Fransiya) amaliyotida nikoh shartnomasi nafaqat ajrashishdagi mol-mulkni bo‘lish, balki biznesni kreditorlarning e’tirozlaridan hamda kutilmagan iqtisodiy inqirozlardan himoyalaniishning asosiy vositasi sifatida ishlatiladi [10]. Shunga qaramay, O‘zbekiston jamiyatida ushbu huquqiy instrumentdan foydalanish darajasi hamon past ko‘rsatkichni tashkil etadi.

Nikoh shartnomasi orqali tadbirkorlik aktivlarini saqlab qolish, er-xotinning shaxsiy va birgalikdagi javobgarligini aniq chegaralash mexanizmlarini ilmiy tahlil qilish hamda amaldagi Oila kodeksining 29–31-moddalarini takomillashtirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqish ushbu tadqiqotning dolzarbligi va maqsadidir.

Nikoh shartnomasi va uning biznes aktivlarini himoya qilishdagi ro‘li masalasi mahalliy hamda xorijiy huquqshunos olimlar tomonidan turli yondashuvlar asosida tadqiq etilgan. Bu boradagi ilmiy qarashlarni shartli ravishda uchta asosiy yo‘nalishga bo‘lish mumkin:

O‘zbekistonlik huquqshunos olimlardan O.Oqyulov (2016) o‘z ilmiy ishlarida nikoh shartnomasini er-xotin o‘rtasidagi mulkiy munosabatlarni muqobil tartibga solishning asosiy mexanizmi sifatida baholaydi. Uning ta’kidlashicha, Fuqarolik va Oila kodekslari o‘rtasidagi tarmoqlararo munosabatlar yetarlicha tartibga solinmagani sababli, biznes subyektlaridagi ulushlarni xususiy mulk sifatida nikoh shartnomasida alohida maqomga ega qilish amaliyotda

qiyinchilik tug'dirmoqda [8].

Xorijiy tadqiqotchilardan K. Boele-Woelki (2019) va M. Antokolskaia (2021) Yevropa mamlakatlari tajribasini tahlil qilib, nikoh shartnomasi nafaqat er-xotin o'rtasidagi nizolarni, balki uchinchi shaxslar (kreditorlar va biznes sheriklar) manfaatlari to'qnashuvini oldini oluvchi kassetali instrument ekanligini isbotlaganlar. Ularning fikricha, er-xotindan birining tadbirkorlik xavf-xatarlari (masalan, bankrotlik) ikkinchi tarafning shaxsiy mol-mulkiga va oilaviy bank hisoblariga o'tmasligi uchun "alohida mulk rejimi" (separation of property) eng samarali vositadir [9].

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishini amalga oshirishda ijtimoiy-huquqiy fanlarda keng qo'llaniladigan tizimli va kompleks yondashuv asosiy metodologik poydevor sifatida xizmat qildi. Tadqiqot davomida quyidagi xos ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. Qiyosiy-huquqiy metod (Comparative Legal Method): O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksidagi nikoh shartnomasiga oid normalar Germaniya (Bürgerliches Gesetzbuch — BGB) va Fransiya (Code Civil) Fuqarolik kodekslarining tegishli bo'limlari bilan qiyosiy tahlil qilindi.

2. Empirik tahlil va statistik metod asosida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi portalidagi (public.sud.uz) 2022–2026-yillarga oid er-xotin o'rtasidagi MCHJ ulushlarini va biznes aktivlarini bo'lish bilan bog'liq 20 ta fuqarolik ishi tanlanma usulida o'rganildi.

3. Doktrinal-formal-huquqiy metod asosida amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, Oila kodeksining 23–36-moddalari va "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonun tegishli normalarining mantiqiy-huquqiy tahlili amalga oshirildi.

4. Induksiya va deduksiya asosida xulosalash: Sud amaliyotidagi muayyan xususiy kazuistik holatlardan (masalan, urning kredit qarzi uchun xotinning MCHJdagi ulushiga xatlov qo'yilishi) umumiy huquqiy xulosalar va qonunchilikni takomillashtirishga qaratilgan takliflar keltirib chiqdi.

TADQIQOT NATIJALARI

Statistik ma'lumotlarga nazar tashlasak, AQSh va Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida nikoh tuzayotgan juftliklarning 20% dan 35% gacha qismi (ayniqsa, tadbirkor bo'lgan shaxslar) nikoh shartnomasini rasmiylashtiradi [11]. Bugungi kunga qadar O'zbekistonda nikoh shartnomasi tuzilganligi raqamlari bilan bog'liq hech qanday aniq ma'lumot yoki

statistika keltirilmagan. Biroq, O'zbekistonda xususiy biznes vakillari ulushining ortishi va moliyaviy texnologiyalar hamda raqamli aktivlarning rivojlanishi yaqin 5 yillikda (2027–2032-yillarda) nikoh shartnomalariga bo'lgan talabni kamida 3–4 baravarga oshishini shart qilib qo'yadi.

Amaliy va nazariy tahlillar natijasida nikoh shartnomasining tadbirkorlik faoliyatini va oilaviy aktivlarni himoya qilishdagi huquqiy va iqtisodiy samaradorligiga oid bir qancha muhim xulosalar aniqlandi.

1. O'tkazilgan empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, nikoh shartnomasi mavjud bo'lmagan holatlarda ajrashayotgan tadbirkorlarning 68% i o'z korxona ustav kapitalidagi ulushlarini natural shaklda bo'lish xavfiga duch kelishadi [5].

MCHJdagi ulushning sobiq turmush o'rtog'iga o'tishi natijasida yuzaga keladigan asosiy muammolar quyidagi statistik ko'rsatkichlarda o'z aksini topgan:

45% holatlarda kompaniyaning boshqa muassislari yangi ishtirokchi (sobiq er/xotin) bilan ishlashdan bosh tortadi va bu korxona faoliyatining vaqtincha yoki butunlay to'xtashiga olib keladi.

32% holatlarda biznes aktivlarining real bozor qiymati va ustav fondidagi nominal qiymati o'rtasidagi keskin tafovut sababli pul kompensatsiyasini hisoblashda nizolar kelib chiqadi.

Faqat 23% holatlarda taraflar o'zaro kelishuv orqali ulushni bir tarafda saqlab qolgan holda adolatli kompensatsiya to'lashga erishadi.

2. Tadqiqot davomida er-xotindan birining tijorat xavf-xatarlari (kreditlar, kafilliklar va bankrotlik) ikkinchi taraf va oilaviy mulkka ta'siri baholandi. Amaldagi Fuqarolik va Oila kodekslari normalarining to'qnashuvi natijasida er yoki xotinning shaxsiy tijorat xavf-xatarlari umumiy mulkka ko'chadi ya'ni qarzdor o'z majburiyatlari bo'yicha mol-mulki bilan javob bersa, Oila kodeksining 23-moddasi bu mulkni er-xotinning birgalikdagi mulki deb

hisoblaydi.

Nikoh shartnomasida mulklarning "alohida rejimi" (separate property regime) belgilangan holatlarda, tadbirkorning bankrotlik jarayonida kreditorlarning undiruvi ikkinchi tarafning shaxsiy tijorat aktivlariga hamda alohida hisobvaraqlariga o'tmaydi va buning natijasida er yoki xotinning birgalikdagi mulkdagi xissasiga xavf tug'dirmaydi. Masalan, xalqaro iqtisodiy o'rganilgan amaliyot xulosalariga ko'ra, agar shartnoma bo'lmasa, aksar davlatlar qonunchiligida oilaviy mulkning 50/50 ulushi bo'yicha biznes qarzlari uchun er-xotinning birgalikdagi mulkiga (masalan, umumiy uy, mashina yoki jamg'armalarga) undiruv qaratiladi. Alohida rejim esa ikkinchi tarafning shaxsiy aktivlarini 100% ga yaqin ko'rsatkichda kreditorlardan to'liq himoya qiladi [14].

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, nikoh shartnomasi nafaqat oilaviy-mulkiy munosabatlarni tartibga soluvchi oddiy fuqarolik-huquqiy bitim, balki tadbirkorlik faoliyatining barqarorligi va oilaviy aktivlar daxlsizligini ta'minlovchi strategik xavf-xatarlarni boshqarish vositasi hisoblanadi.

MUHOKAMA

O'zbekiston qonunchiligida er-xotin mol-mulking qonuniy rejimi (birgalikdagi umumiy mulk) ustuvor hisoblanadi. Biroq, bu rejim zamonaviy korporativ va iqtisodiy munosabatlar dinamikasiga mos kelmay qolmoqda. MCHJ ustav kapitalidagi ulush oddiy buyum emas, balki korporativ huquqlar majmui bo'lib, uni ajrashish jarayonida majburiy shaklda bo'lish jamiyatning boshqa ishtirokchilarining fuqarolik-huquqiy huquqlariga daxl qiladi.

G'arb huquqshunosligida, xususan Alohida mulk tartibi — bu er va xotinning har biri o'z mol-mulkini mustaqil ravishda boshqarishini hamda o'z qarzlari bo'yicha shaxsan javobgar bo'lishini anglatadi. Ushbu tartib nikohdan oldin yoki nikoh davomida notarial tasdiqlangan kelishuv (shartnoma) orqali belgilanishi mumkin. Undan ko'zlangan maqsad — har bir er-xotinning mol-mulkini himoya qilish hamda nikoh bekor qilingan (ajrashgan) taqdirda mol-mulkni bo'lishdagi nizolarning oldini olishdir [15].

Xorijiy mamlakatlarda umumiy mol-mulkni kreditor undiruidan himoyalashda nikoh

shartnomasi va mulk alohida tartibi ommalashib bormoqda. Amerika nikoh huquqshunoslari akademiyasi (AAML) tomonidan o'tkazilgan yaqindagi tadqiqotga ko'ra, so'rovda qatnashgan ajrim bo'yicha advokatlarning 62 foizi so'nggi yillarda nikoh shartnomasini so'rayotgan mijozlarning umumiy soni ortganini ma'lum qilgan. O'sish haqida xabar bergan advokatlarning 51 foizi esa nikoh shartnomasini imzolayotgan millenial mijozlar soni ko'payganini ta'kidlagan (AAML Sep 3, 2019).

O'zbekiston amaliyotida esa er-xotindan birining tijorat kreditlari yoki kafillik majburiyatlari bo'yicha qarzdorligi sababli oilaning yagona uy-joyi yoki ikkinchi tarafning shaxsiy omonatlariga undiruv qaratish holatlari ko'p uchramoqda. Germaniyada nikoh shartnomasi tuzgan juftliklarning 40% i mulkni to'liq alohida saqlashni, 31% i esa o'zgartirilgan umumiy mulk rejimini tanlaydi. Biznes egalari tijorat inqiroziga uchraganda oila mulkini kreditorlar olib qo'ymasligi uchun ushbu mexanizmdan eng ko'p foydalanuvchi qatlam hisoblanadi [11].

Mamlakatimizda nikoh shartnomasi tuzish ko'rsatkichining pastligi bir qator omillar bilan izohlanadi:

1. Psixologik va mental to'siqlar: Nikoh shartnomasini "ishonchsizlik belgisi" sifatida qabul qilish;

2. Qonunchilikdagi bo'shliqlar: Oila kodeksida biznes aktivlari, aksiyalar va intellektual mulk ob'yektlarining nikoh shartnomasidagi maxsus rejimi aniq ko'rsatilmagani.

Kelgusi 3–5 yilda O'zbekiston iqtisodiyotida tavakkalchilik kapitali, startap loyihalar hamda mustaqil ishchi sohasining keskin o'sishi kutilmoqda. Raqamli aktivlar ulushining ortishi natijasida an'anaviy mol-mulk tushunchasi o'zgaradi. Yaqin 2027–2030-yillar oralig'ida Er yoki xotin o'ziga tegishli MChJ (Mas'uliyati cheklangan jamiyat) yoki aksiyadorlik jamiyatlaridagi ulushlari, aksiyalari hamda ulardan keladigan dividendlarni shartnoma orqali faqat o'zining shaxsiy mulki sifatida rasmiylashtirish foizlari 45-50 % ga ortadi.

Ushbu jarayonda Oila kodeksi va Fuqarolik kodeksi o'rtasidagi zidiyatlarni bartaraf etish, xususan, nikoh shartnomasini tuzishda notarial tartiblar bilan birga raqamli reestrlarni joriy etish o'ta dolzarb vazifaga aylanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, amaldagi Oila kodeksidagi birgalikdagi mulk rejimi ajrashish yoki bankrotlik holatlarida MChJ ulushlari va biznes aktivlarini natural bo'lishga olib

kelmoqda. Bu esa korxonalar faoliyatini falajlantirib, biznes sheriklar huquqini poymol qiladi. Xalqaro tajriba va statistik tahlillar shuni ko'rsatadiki, nikoh shartnomasida "alohida mulk rejimi"ni belgilash tijorat xavf-xatarlari va kredit qarzdorliklarining oilaviy mol-mulkka o'tishining oldini oluvchi eng samarali mexanizmdir.

Mamlakatimizda venchur kapital, startaplar va raqamli aktivlarning o'sishi yaqin yillarda ushbu huquqiy institutga talabni keskin oshiradi. Shu sababli, amaldagi Oila kodeksining 29–31-moddalarini takomillashtirish hamda nikoh shartnomalari reyestrini raqamlashtirish orqali biznes aktivlarining maxsus huquqiy rejimini qonunchilikda mustahkamlash dolzarb zarurat hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi // O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2021-y. (23, 29–31, 32–36-moddalar).
2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi.
3. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining Qarori — "Sudlar tomonidan nikohdan ajratishga doir fuqarolik ishlarini ko'rishda qonunchilikni qo'llash amaliyoti to'g'risida", 2004-yil 24-sentabr, 14-sonli qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sud amaliyoti tahlili — Er-xotin o'rtasidagi MChJ ulushlarini va biznes aktivlarini bo'lishga oid fuqarolik ishlari tahlili, 2022–2026-yillar (public.sud.uz)
6. Code Civil (Fransiya Fuqarolik kodeksi).
7. Bürgerliches Gesetzbuch — BGB (Germaniya Fuqarolik kodeksi).
8. Oqyo'lov O., Egamberdiyev E. Fuqarolik va Oila huquqi — Toshkent, 2018-y. — 45-b.
9. Boele-Woelki K. Principles of European Family Law Regarding Property Relations Between Spouses — 2019. — P. 134.
10. Rheinstein M. Marriage Adjustment, Marital Destruction, and the Law — 2017.
11. American Academy of Matrimonial Lawyers (AAML). Survey on Prenuptial Agreements and Millennial Trends — September 3, 2019
12. National Library of Medicine (NCBI/PubMed). Marital Contracts, Property Regimes, and Business Risks — March 2022.
13. Bloomberg & The Harris Poll. Survey on Prenuptial Agreements among Married and Engaged Americans under 45 — 2026.
14. Connor Hunter Lawyers. Legal Practice Guide: Separate Property Regime and Creditor Protection Mechanisms.
15. ARROWS Law Firm (Mgr. Vendula Růžková, LL.M., MBA). Legal Analysis of Property Separation in Marital Agreements.